

3.4 Показники ефективності використання основних засобів підприємства

Виробнича потужність – це максимально можливий випуск продукції підприємством за певний час (зміну, добу, місяць, рік) у встановленій номенклатурі і асортименті при повному завантаженні обладнання і виробничих площ.

Виробнича потужність визначається в натуральних одиницях при обмеженій номенклатурі виробів і у вартісному виразі при широкому асортименті (табл. 3.4).

На величину виробничої потужності підприємства впливають такі фактори: кількість обладнання; його потужність; режим роботи підприємства; кваліфікаційний рівень робітників; структура основних засобів.

Таблиця 3.4

Показники оцінки ефективності використання основних засобів підприємства

	Назва показника	Формула розрахунку	Пояснення
1	2	3	4
Загальні показники			
1	Фондовіддача	$\Phi_{\text{В}} = \frac{Q}{S_{\text{серед}}},$	де Q – обсяг товарної (валової, чистої) продукції підприємства за рік; $S_{\text{серед}}$ – середньорічна вартість основних засобів підприємства.
2	Фондомісткість:	$\Phi_{\text{М}} = \frac{S_{\text{серед}}}{Q},$	де Ч – середньооблікова чисельність промислово-виробничого персоналу
3	Фондоозброєність праці	$\Phi_{\text{озбр}} = \frac{S_{\text{серед}}}{\text{Ч}},$	$S_{\text{поч}}$ – вартість основних засобів на початок року; $S_{\text{вв}}$ – вартість введених протягом року основних засобів;
4	Середньорічна вартість основних засобів	$S_{\text{серед}} = S_{\text{поч}} + S_{\text{вв}} \cdot \frac{T_{\text{вв}}}{12} - S_{\text{вив}} \cdot \frac{T_{\text{вив}}}{12},$	$T_{\text{вв}}$ – кількість місяців до кінця року, протягом яких функціонуватимуть введені основні засоби; $S_{\text{вив}}$ – вартість виведених з експлуатації основних засобів протягом року; $T_{\text{вив}}$ – кількість місяців до кінця року з моменту виведення з експлуатації основних засобів.
Часткові показники			
5	Коефіцієнт екстенсивного завантаження устаткування ($K_{\text{екст}}$);	$K_{\text{екст}} = \frac{\Phi_{\text{д}}}{\Phi_{\text{н}}},$ $\Phi_{\text{н}} = [\Phi_{\text{к}} - (B + C)] \cdot t_{\text{зм}}$	де $\Phi_{\text{д}}$, $\Phi_{\text{н}}$ – дійсний і номінальний фонд часу роботи обладнання за певний період, відповідно $\Phi_{\text{к}}$ – календарний фонд часу; B, C – вихідні і святкові дні;
6	Коефіцієнт інтенсивного завантаження ($K_{\text{інт}}$);	$K_{\text{інт}} = \frac{t_{\text{факт}}}{t_{\text{норм}}},$	$t_{\text{зм}}$ – тривалість зміни. $t_{\text{факт}}$ – фактично витрачений час на виготовлення одиниці продукції;

Продовження табл.3.4

1	2	3	4
7	Коефіцієнт інтегрального використання основних засобів ($K_{\text{інтегр}}$);	$K_{\text{інтегр}} = K_{\text{екст}} \cdot K_{\text{інт}}$ $K_{\text{зм}} = \frac{B_{\text{зм}}}{B_{\text{д}}} \text{ або}$	$t_{\text{норм}}$ – технічно обґрунтована норма часу на одиницю продукції. де $B_{\text{зм}}$ – кількість відпрацьованих верстато-змін; $B_{\text{д}}$ – кількість відпрацьованих верстато-днів; $\Phi_{\text{д}}$ – дійсний фонд часу роботи всього обладнання; $\Phi_{\text{д}_1}$ – дійсний фонд часу роботи всього обладнання при однозмінній роботі.
8	Коефіцієнт змінності роботи обладнання ($K_{\text{зм}}$).	$K_{\text{зм}} = \frac{\Phi_{\text{д}}}{\Phi_{\text{д}_1}}$	
Показники руху та відтворення			
9	Коефіцієнт вибуття	$K_{\text{виб}} = \frac{S_{\text{л}}}{S_{\text{п}}}$	де $S_{\text{л}}$ – вартість ліквідованих основних засобів за певний період (рік); $S_{\text{п}}$ – вартість основних засобів на початок періоду
10	Коефіцієнт оновлення	$K_{\text{оновл}} = \frac{S_{\text{в}}}{S_{\text{к}}}$	де $S_{\text{в}}$ – вартість введених основних засобів за певний період; $S_{\text{к}}$ – вартість основних засобів на кінець періоду.
11	Вихідна виробнича потужність у вартісному виразі	$\text{ВП}_{\text{вих}} = \text{ВП}_{\text{вх}} + \text{ВП}_{\text{вв}} - \text{ВП}_{\text{вив}}$	де $\text{ВП}_{\text{вх}}$ – виробнича потужність на початок періоду; $\text{ВП}_{\text{вв}}$ – введена в плановому періоді виробнича потужність; $\text{ВП}_{\text{вив}}$ – виведена за плановий період виробнича потужність
12	Середньорічна виробнича потужність підприємства	$\text{ВП}_{\text{сер.р}} = \text{ВП}_{\text{вх}} + \text{ВП}_{\text{вв}} \cdot \frac{\kappa}{12} - \text{ВП}_{\text{вив}} \cdot \frac{12 - \kappa}{12}$	κ – кількість місяців експлуатації обладнання з певною потужністю протягом року